

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3CdoPr/1/2024
Identifikačné číslo spisu:	5917205847
Dátum vydania rozhodnutia:	09.10.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5917205847.4

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu I. V. B., K., narodeného H. zastúpeného advokátskou kanceláriou Zukalová - Advokátska kancelária s. r. o., Bratislava, Černyševského 3761/46, IČO: 36859354, proti žalovanej obchodnej spoločnosti Prima banka Slovensko, a.s., Žilina, Hodžova 11, IČO: 31575951, zastúpenej advokátskou kanceláriou SEDLAČKO & PARTNERS, s.r.o., Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36853186, o zaplatenie náhrady mzdy s príslušenstvom, pôvodne vedenom na Okresnom súde Ružomberok pod sp. zn. 3Cpr/16/2017, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoPr/8/2021, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoPr/8/2021 z r u š u j e a vec vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobca sa žalobou (v zmysle pripustenej zmeny žaloby) domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 86.989,13 eura v hrubom titulom náhrady mzdy s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy náhrady mzdy v hrubom 2.089,03 eura od 7. októbra 2014 do zaplatenia, t. j. mzda za mesiac september 2014 (5 % ročne od apríla 2016) a následne z rovnakej sumy za každý nasledujúci mesiac od 7. dňa v mesiaci končiac marcom 2018 titulom náhrady mzdy z dôvodu prekážok v práci na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce (ďalej len „Zákonník práce“), keď po právoplatnom rozhodnutí o neplatnom skončení okamžitého skončenia pracovného pomeru (medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 2. októbra 2013 č. k. 10C/80/2011-429 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2014 sp. zn. 8Co/663/2013) žalovaná (a jej právni predchodcovia) ako zamestnávateľ naďalej neprideľovala prácu žalobcovi ako zamestnancovi.

1.1. Okresný súd Ružomberok (ďalej len „súd prvej inštancie“) (v poradí prvým) rozsudkom z 30. novembra 2018 č. k. 3Cpr/16/2017-326 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 78.458,06 eura v hrubom titulom náhrady mzdy spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. októbra 2014 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. novembra 2014 do zaplatenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7.

decembra 2014 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. januára 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. februára 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. marca 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. apríla 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. mája 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 1.800 eur v hrubom od 7. júna 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. júla 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. augusta 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. septembra 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. októbra 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. novembra 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. decembra 2015 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. januára 2016 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. februára 2016 do zaplattenia, vo výške 5,05 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. marca 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. apríla 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. mája 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. júna 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. júla 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. augusta 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. septembra 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. októbra 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. novembra 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. decembra 2016 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. januára 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. februára 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. marca 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. apríla 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. mája 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. júna 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. júla 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. augusta 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. septembra 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. októbra 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. novembra 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. decembra 2017 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 2.000 eur v hrubom od 7. januára 2018 do zaplattenia, vo výške 5,00 % ročne zo sumy 258,06 eura v hrubom od 7. februára 2018 do zaplattenia, a to všetko do troch dní od právoplatnosti výroku tohto rozsudku (výrok I.), v ostatnej časti žalobu zamietol (výrok II.), návrh žalovanej na prerušenie konania zamietol (výrok III.) a priznal žalobcovi voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 80,38 % (výrok IV.). Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v zmysle ustálenej judikatúry v prípade, že zamestnávateľ po právoplatnosti rozhodnutia súdu o neplatnosti rozviazania pracovného pomeru neprideľuje prácu v rozpore s ustanovením § 47 ods. 1 Zákonníka práce, ide o prekážku na strane zamestnávateľa podľa ustanovenia § 142 ods. 3 Zákonníka práce a zamestnancovi po dobu, po ktorú mu zamestnávateľ neprideľuje prácu podľa pracovnej zmluvy patrí náhrada mzdy vo výške priemerného zárobku a túto náhradu nemožno znížiť, poprípade nepriznať, aj keby o to zamestnanec žiadal (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/204/2009). Preto súd dospel k záveru, že základ nároku uplatňovaného žalobcom v tomto spore voči žalovanej je oprávnený, avšak len za obdobie do 4. januára 2018, kedy bol vyzvaný žalobca žalovanou písomnou formou nastúpiť do práce, dostaviť sa na pracovisko, ako vyplývalo z oboznámenia s touto listinou a z vykonaného dôkazu výsluchom svedka T..

1.2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej, (v poradí prvým rozhodnutím) uznesením z 25. marca 2020 sp. zn. 6CoPr/1/2019 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I. a IV. a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Vo zvyšnej časti (t. j. vo výrokoch II. a III.) zostal rozsudok súdu prvej inštancie nedotknutý. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci súd prvej inštancie pri posudzovaní dôvodnosti návrhu žalovanej na zníženie alebo nepriznanie náhrady mzdy žalovanej za obdobie presahujúce 12 mesiacov nezohľadnil aj sociálnu funkciu náhrady mzdy za toto obdobie, ktorá vyžaduje skúmanie a posúdenie celkovej sociálnej situácie zamestnanca, pre ktoré posúdenie je potrebné tiež zistiť

aj to, či sa žalobca zamestnal u iného zamestnávateľa, na ktorú skutočnosť žalovaná navrhovala vykonať dokazovanie vyžiadaním dokladov, prípadne informácií zo Sociálnej poisťovne. Vzhľadom na to, súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, pre ktoré žalovanou navrhnuté dokazovanie nevykonával.

1.3. Okresný súd Ružomberok (v poradí druhým) rozsudkom zo 14. júla 2021 č. k. 3Cpr/16/2017-627 zamietol žalobu a priznal žalovanej voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Svoje rozhodnutie odôvodnil aplikáciou § 79 ods. 1 a 2 Zákonníka práce a po skutkovej stránke tým, že vzhľadom na vykonané dokazovanie má súd prvej inštancie za to, že sociálna situácia žalobcu bola preskúmaná v dostatočnom rozsahu, pričom je zrejmé, že žalobca u iného zamestnávateľa, resp. zamestnávateľov dosahoval za predmetné obdobie príjem na porovnateľnej úrovni, resp. v určitom období aj vyšší ako u žalovanej, konkrétne v roku 2016 už žalobca dosiahol priemerný hrubý mesačný príjem vo výške 2.111,01 eura, v roku 2017 priemerný hrubý mesačný príjem vo výške 2.108,54 eura, keď od 5. júla 2017 pribudla odmena od ďalšieho zamestnávateľa Tatranská odpadová s.r.o. Žakovce v rozsahu 400 eur mesačne v hrubom. Z uvedeného vyplýva, že v roku 2017 hrubý mesačný príjem žalobcu presahoval príjem, ktorý by žalobca dosahoval u žalovanej o cca 500 eur. Pri zohľadnení kritéria sociálnej funkcie náhrady mzdy súd dospel k záveru, že pokiaľ žalovaná sa domáhala nepriznania náhrady mzdy žalobcovi za obdobie presahujúce 12 mesiacov v celom rozsahu za využitia moderačného práva v zmysle § 79 ods. 2 Zákonníka práce, súd prvej inštancie dospel k záveru, že jeho obrana je dôvodná. Súd je toho názoru, že nebolo možné uvažovať o znížení náhrady mzdy vzhľadom na zistený skutkový stav, ktorý vyplynul z výsluchu žalobcu, mzdových listov od zamestnávateľa žalobcu Mesto Vysoké Tatry či oznámenia Sociálnej poisťovne, nakoľko žalobca mal z dosiahnutého príjmu uspokojené svoje potreby, nevyplýval žiaden nedostatok či strádanie. Preto súd prvej inštancie rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovvej časti tohto rozsudku, teda žalobu o zaplatenie sumy 78.458,06 eura spolu s príslušenstvom - úrokom s omeškania, ako je špecifikované vo výroku tohto rozsudku zamietol, čím je vyčerpaný celý predmet tohto konania.

2. Krajský súd v Žiline, na odvolanie žalobcu, (v poradí druhým rozhodnutím) rozsudkom zo 16. decembra 2022 sp. zn. 6CoPr/8/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie a rozhodol, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

2.1. Odvolací súd uviedol, že pre neho nevyplýva z § 391 ods. 2 CSP viazanosť vlastným právnym názorom. Teda odvolací súd svoj skorší záväzný právny názor môže zmeniť (pozri napr. nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 46/2013-40 z 3. septembra 2013), tak ako tomu bolo i v prejednávanej veci, keď vychádzajúc zo skutkového stavu zisteným súdom prvej inštancie odvolací súd aktuálne v inom zložení senátu pristúpil k inému právnemu posúdeniu nároku žalobcu uplatnenému žalobou. Odvolací súd dospel k záveru o jeho vecnej správnosti, aj keď vec po právnej stránke posúdil podľa iných zákonných ustanovení.

2.2. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplynul odvolaciu súdu nasledovný skutkový stav: Na základe pracovnej zmluvy vznikol žalobcovi pracovný pomer u zamestnávateľa - spoločnosti L'UDOVÁ BANKA a.s., ktorá od 1. novembra 2007 zmenila obchodné meno a do 14. februára 2013 podnikala ako VOLKSBANK Slovensko a.s. Následne došlo k zmene obchodného mena banky na Sberbank Slovensko, a.s., pod ktorým spoločnosť právneho predchodcu žalovaného podnikala do 31. júla 2017. Právnym nástupcom spoločnosti Sberbank Slovensko, a.s. sa od 1. augusta 2017 stala žalovaná. Žalobcov pracovný pomer s právnym predchodcom žalovanej bol platne uzatvorený na základe pracovnej zmluvy z 10. júna 1996. Dňa 21. júla 2009 podpísal žalobca a právny predchodca žalovanej Dohodu o zmene pracovných podmienok a Menovací dekrét, na základe ktorého žalobca s účinnosťou od 21. júla 2009 vykonával pre VOLKSBANK Slovensko a.s. prácu „riadiť pobočky“ s miestom výkonu práce „pobočka zamestnávateľa v Poprade“. Dňa 23. marca 2011 bol žalobcovi doručený list - Oznámenie o okamžitom skončení pracovného pomeru zo strany právneho predchodcu žalovanej VOLKSBANK Slovensko, a.s. Žalobca považoval okamžité skončenie pracovného pomeru za neplatné, a preto sa v zákonnej lehote obrátil na Okresný súd Bratislava I so žalobou o určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru a zaplatenie náhrady mzdy v konaní vedenom pod sp. zn. 10C/80/2011. Medzitýmnym rozsudkom Okresného súdu Bratislava I z 2. októbra 2013 č. k. 10C/80/2011-429 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo 17. júna 2014 sp. zn. 8Co/663/2013, bolo určené, že okamžité skončenie pracovného pomeru žalobcu zo strany právneho

predchodcu žalovanej, je neplatné. Rozsudok okresného súdu aj krajského súdu nadobudli právoplatnosť a vykonateľnosť 22. augusta 2014. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie, ktoré dovolací súd uznesením z 29. júna 2016 sp. zn. 5Cdo/458/2014 odmietol. Po právoplatnosti medzitýmneho rozsudku Okresného súdu Bratislava I z 2. októbra 2013 sp. zn. 10C/80/2011 (v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave) bol preto právny predchodca žalovanej povinný od 22. augusta 2014 ďalej žalobcu zamestnávať a prideľovať mu prácu podľa pracovnej zmluvy v znení jej dodatkov. Po doručení uznesenia najvyššieho súdu žalobcovi, žalobca zaslal žalovanej 26. augusta 2016 prvú výzvu na prideľovanie práce podľa pracovnej zmluvy a zaplatenie náhrady mzdy z dôvodu prekážok v práci na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Právna predchodkyňa žalovanej zaslala žalobcovi odpoveď z 13. septembra 2016, v ktorej na obsah prvej výzvy na prideľovanie práce nereagoval, pričom svoju ďalšiu odpoveď podmienil poskytnutím informácií o priebehu a existencii iných zamestnaní žalobcu. Žalobca zaslal právnej predchodkyňi žalovanej druhú výzvu z 26. septembra 2016 na prideľovanie práce podľa pracovnej zmluvy a zaplatenie náhrady mzdy z dôvodu prekážok v práci na strane zamestnávateľa. Na druhú výzvu právna predchodkyňa žalovanej doposiaľ nereagovala. Ku dňu doručenia prvej aj druhej výzvy mala právna predchodkyňa žalovanej (v tom čase Sberbank Slovensko a.s.) stále v prevádzke pobočku banky v meste Poprad, v priestoroch ktorej žalobca vykonával prácu „vedúci pobočky“ pred neplatným skončením jeho pracovného pomeru.

2.3. Primárne je potrebné zdôrazniť, že pre existenciu prekážky v práci nie je rozhodujúce, či nemožnosť prideľovať prácu zamestnancovi je spôsobená objektívnymi alebo subjektívnymi príčinami, a či tieto skutočnosti môže alebo nemôže ovplyvniť, resp. či túto prekážku v práci zamestnávateľ zavinil alebo nezavinil alebo k nej došlo objektívne. Nemožno preto akceptovať argumentáciu žalovanej o tom, že je len právnym nástupcom pôvodného zamestnávateľa žalobcu, keďže jedným z dôvodov, keď dochádza ku generálnej sukcesii práv a povinností z pracovnoprávných vzťahov je i zlúčenie zamestnávateľa, čo je i prípad žalovanej. Rovnako pre posúdenie nároku na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce uplatneného žalobou nemôže byť relevantná ani argumentácia žalovanej o tom, že k určeniu neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu zo 17. marca 2011 súdom došlo iba z formálnych dôvodov. Pri rozhodovaní tohto sporu je totiž súd viazaný právoplatným rozsudkom vydaným v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I sp. zn. 10C/80/2011, predmetom ktorého bolo i určenie neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru žalobcu u žalovanej (resp. jeho právneho predchodcu). Výrok tohto právoplatného rozhodnutia je nepochybné záväzný i pre obidve strany sporu (§ 228 CSP).

2.4. V súvislosti s povinnosťami v zmysle § 47 ods. 1 Zákonníka práce, predovšetkým tých, ktoré sa dotýkajú povinnosti zamestnávateľa prideľovať prácu zamestnancovi a povinnosti zamestnanca vykonávať prácu podľa pokynov zamestnávateľa odvolací súd poukázal na rozhodnutie Vrchného soudu v Prahe sp. zn. 6Cdo/5/94 z 21. februára 1995, publikovaného v Právnych rozhľedoch 7/1995, v zmysle ktorého ak zamestnávateľ prestal v rozpore s ust. § 47 ods. 1 písm. a) Zákonníka práce prideľovať zamestnancovi prácu (napríklad v súvislosti s neplatným skončením pracovného pomeru), aj keď zamestnanec bol pripravený prácu vykonávať, je zamestnanec povinný znovu nastúpiť do práce po tom, čo ho zamestnávateľ k tomu vyzval a vyjadril ochotu zamestnancovi prácu opäť prideľovať. Preto nie je porušením pracovnej disciplíny, ak sa zamestnanec, ktorého zamestnávateľ k opätovnému nástupu do práce nevyzval, nedostavil do zamestnania a nedožadoval sa pridelenia práce. Odvolací súd uviedol, že len ten z účastníkov pracovného pomeru, ktorý je ochotný a pripravený plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru, sa môže domáhať u druhého účastníka tohto právneho vzťahu tomu zodpovedajúceho plnenia a k tomu poukázal aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/204/2009.

2.5. Z obsahu predloženého spisu ako aj na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie a tiež odvolací súd preukázané, a zároveň medzi žalobcom a žalovanou ani nebolo sporné, že žalobca v rozhodnom čase, t. j. v čase právoplatnosti rozhodnutia o neplatnosti okamžitého skončenia pracovného pomeru 22. augusta 2014 až do 7. marca 2018, a potom i naďalej vykonával prácu na základe pracovného pomeru u iného zamestnávateľa. Hoci žalobca v priebehu tohto sporu tvrdil, že bol pripravený nastúpiť na výkon práce u žalovanej ako u svojho zamestnávateľa, tieto jeho tvrdenia zostali len v rovine ničím nepodložených tvrdení. Žalobca v priebehu sporu prezentoval svoju ochotu nastúpiť na výkon práce u žalovanej podľa pracovnej zmluvy. V rozhodnom období však žalobca vykonával

prácu ako zamestnanec na plný úväzok u iného (aktuálneho) zamestnávateľa - Mesto Vysoké Tatry. S prihladením na iné pracovnoprávne záväzky žalobcu u iného zamestnávateľa, reálny výkon práce u žalovanej v rozhodnom čase, zostal len v teoretickej rovine, nedávajúc záruku možnosti reálneho nástupu žalobcu na výkon práce u žalovanej podľa podmienok dohodnutých v pracovnej zmluve (vrátane jej dodatkov).

2.6. S prihladením na individuálne okolnosti prejednávanej veci popísané vyššie možno uzavrieť, že pokiaľ bol žalobca v rozhodnom čase zamestnaný u iného zamestnávateľa (resp. zamestnávateľov), pričom pracovný čas u tohto nového zamestnávateľa koliduje s pracovným časom žalobcu ako zamestnanca žalovanej, (t. j. jeho doterajšieho zamestnávateľa), objektívne nemožno hovoriť o splnení podmienky žalobcu ako zamestnanca v súlade s ust. § 47 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce byť pripravený u žalovanej riadne vykonávať prácu. Pripravenosť, ochota a schopnosť žalobcu vykonávať pre žalovanú ako jeho zamestnávateľa prácu podľa pracovnej zmluvy je teda iba iluzórna. S prihladením na uvedenú argumentáciu žalobcu ako zamestnanca, z dôvodu nepreukázania jeho pripravenosti riadne si plniť svoje pracovné povinnosti u žalovanej, nemá nárok na náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Za popísanej situácie je potom pre rozhodovanie tohto sporu irelevantné, či existovali prekážky vykonávania práce zamestnancom aj na strane zamestnávateľa.

2.7. Odvolací súd poukázal na čl. 2 tretia veta Zákonníka práce a uviedol, že objektívne právo predpokladá, že výkon subjektívneho práva smeruje k cieľu sledovanému právnou normou. Ak však účastník právneho vzťahu (v súdnej veci žalobca) síce formálne koná v medziach svojho práva, ale prostredníctvom jeho realizácie sleduje poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu (žalovanú), ide síce o výkon práva, ale o chybný výkon práva. Takéto konanie je totiž realizované nie za účelom dosiahnutia výsledkov, ktoré má pozitívne právo v úmysle chrániť, ale len za tým účelom, aby sa formálne dosiahol súlad so zákonom. Preto je potrebné považovať takýto výkon práva, aj keď je formálne v súlade so zákonom, za výkon práva len zdanlivý. Účelom takéhoto konania nie je totiž výkon práva, ale snaha poškodiť druhého účastníka právneho vzťahu (pozri napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5MCdo/17/2008 z 13. októbra 2009). Takéto konanie žalobcu preto nemôže požívať právnu ochranu. S prihladením na uvedenú argumentáciu sa odvolací súd už bližšie nezaoberal ďalšou odvolacou argumentáciou žalobcu prezentovanou v jeho oprávnom prostriedku. Pokiaľ odvolací súd posúdil žalobou uplatnený nárok žalobcu podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce ako nedôvodný z dôvodov uvedených vyššie, bolo by nadbytočné jednotlivo posudzovať (ne)dôvodnosť jeho ďalších odvolacích námietok a k tomu sa viažucou reakciou žalovanej sporovej strany.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, jeho prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. Žalobca navrhol zrušiť dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu ako aj rozsudok súdu prvej inštancie a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a zároveň si uplatnil náhradu trov dovolacieho konania. Samostatným podaním navrhol odloženie vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu.

3.1. Dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP vymedzil tak, že mu bolo odňaté právo na nezávislý a nestranný súd, ako aj právo na riadne odôvodnenie rozsudku, keď odvolací súd konal svojvoľne, nedôvodne a nepredvídateľne, t. j. ide o vadný postup odvolacieho súdu, ktorý sa prejavil v nesprávnom rozhodnutí. Odvolací súd v napadnutom rozsudku v rozpore s nespornými skutkovými zisteniami, vyhodnotil osobu žalobcu ako toho, kto nie je pripravený plniť si svoje povinnosti, pričom uvedené nemá ani oporu v hmotnom práve (§ 142 ods. 3 Zákonníka práce). Odvolací súd opomenul pri hodnotení dôkazov prihliadať na preukázanú skutočnosť, a to zistenie, že žalovaná nebola pripravená v rozhodnom období prideliť žalobcovi prácu - pozícia žalobcu bola obsadená iným zamestnancom a žiadna iná pozícia nebola žalobcovi ponúknutá. Napadnutý rozsudkom zakladá zjavnú nerovnováhu, kedy skutočnosti, ktoré mali byť vyhodnotené v neprospech žalovanej vôbec neuvádza. Napadnutý rozsudok má aj znaky arbitrárnosti, keď neobsahuje racionálnu argumentáciu pre použitie rozsudku Vrchného soudu v Prahe ani prečo neskúmal pripravenosť oboch strán sporu plniť si povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru.

3.2. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP odôvodnil tým, že odvolací súd nesprávne aplikoval rozsudok najvyššieho súdu 4Cdo/204/2009 na zistený skutkový stav, pretože tento rozsudok sa týkal náhrady mzdy v zmysle § 61 ods. 1 zákona č. 65/1965 Zb. Zákonníka práce (dnes § 79 ods. 1 Zákonníka práce). Žalobca zároveň poukázal na inú časť predmetného rozsudku najvyššieho súdu, z

ktorej vyplýva, že pokiaľ súd aplikuje § 142 ods. 3 Zákonníka práce, v takomto prípade súd nemôže znížiť alebo nepriznať náhradu mzdy.

3.3. Dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP odôvodnil tým, že v prejednávanej spore rozhodnutie záviselo od vyriešenia právnej otázky „či je v rozpore s dobrými mravmi priznanie náhrady mzdy zamestnancovi zo strany zamestnávateľa z dôvodu podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce pre prekážky v práci na strane zamestnávateľa z dôvodu, že zamestnávateľ neprideluje zamestnancovi prácu po právoplatnosti rozhodnutia o neplatnom skončení pracovného pomeru“. Podľa žalobcu ustanovenie § 142 ods. 3 Zákonníka práce neumožňuje krátiť alebo nepriznať náhradu mzdy zamestnanca z dôvodu prekážok na strane zamestnávateľa, ktorý neprideloval prácu po právoplatnosti rozhodnutia o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Skutočnosť, že si zamestnanec našiel inú prácu a z nej mal príjem, aby si zabezpečil životné potreby, teda iný pracovný pomer, nie je v zmysle Zákonníka práce považovaná za prekážku v práci na strane zamestnanca, ktorá by mohla „prerušiť“ trvanie prekážky v práci na strane zamestnávateľa a počas trvania, ktorej by zamestnancovi nepatrila náhrada mzdy. Zamestnanec, resp. žalobca túto situáciu nezavinil, prekážky vytvoril zamestnávateľ v situácii, kedy bolo zrejmé, že je povinný pridelovať zamestnancovi prácu podľa platnej pracovnej zmluvy, ale svojvoľne túto prácu neprideloval, resp. pridelovať prácu nevedel napr. z dôvodu zrušenia pracovného miesta alebo obsadenia pracovného miesta iným zamestnancom.

4. K dovolaniu sa vyjadrila žalovaná (č. l. 795 a nasl.), ktorá považuje podané dovolanie za nedôvodné. Rozsudok odvolacieho súdu považuje za zákonný, nálezite odôvodnený a spravodlivý. K prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP poukázala na rozsudok najvyššieho súdu z 27. januára 2022 sp. zn. 5Cdo/225/2018 a stotožnila sa aj so závermi vyplývajúcimi z rozsudku najvyššieho súdu z 28. februára 2011 sp. zn. 4Cdo/204/2009 a v súvislosti s nimi dôvodila, že tento dôvod prípustnosti nie je daný. Nesúhlasí ani s formuláciou a argumentáciou právnych otázok v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Žalovaná navrhla dovolaciemu súdu, aby dovolanie žalobcu odmietol ako neprípustné, alternatívne aby ho zamietol a žalovanej priznal náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala advokátom zastúpená (§ 429 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážený) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na oprávnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrváva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), avšak len pri dovolacom dôvode (vade zmätočnosti) v zmysle § 420 písm. f) CSP, nie pri dovolacom dôvode v zmysle § 421 ods. 1 CSP.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deetatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolať, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolať nenapráva. Nie je prípustné, aby dovolací dôvod bol vymedzený dovolaťom s odkazom na jeho skoršie podania pred prvostupňovým alebo odvolacím súdom (§ 433 CSP).

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolať musí advokát, dovolať, ktorý má vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore právo, ale aj zamestnanec dovolať, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

15. Žalobca vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého

dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15.1. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

15.2. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017).

15.3. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

15.4. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

16. Žalobca vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namieta nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu a nesprávne zistenie skutkového stavu.

16.1. Z viacerých rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva a z judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky vyplýva, že nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia je porušením ústavou a Dohovorom garantovaného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces. A to z viacerých aspektov dotýkajúcich sa kvalitatívnej stránky odôvodňovania súdnych rozhodnutí. Z čiastkových analýz doterajšej judikatúry možno vyvodiť niektoré nasledujúce požiadavky na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré by mal súd v odôvodnení svojho rozhodnutia rešpektovať. Medzi tieto možno zaradiť požiadavky o zákaze vnútornej rozpornosti argumentácie (požiadavka relevantnosti, jasnosti, presnosti a konkrétnosti argumentu), povinnosť odôvodniť odklon od existujúcej judikatúry, povinnosť „vyrovnať sa“ s ústavnoprávnym argumentom a názormi právnej vedy, možnosti odvolacieho súdu prevziať argumenty prvostupňového súdu a iné.

16.2. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 383/06).

16.3. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu (viď bod 41. a nasl. odôvodnenia); jeho postup, ho nemožno považovať za neodôvodnený, či rozporuplný. Odvolací súd v súvislosti s predmetom konania skúmal, či žalobca bol ochotný a pripravený v rozhodujúcom období plniť svoje povinnosti vyplývajúce z pracovného pomeru. Vzhľadom na to, že v rozhodnom období žalobca vykonával prácu ako zamestnanec u iného zamestnávateľa, pričom vzhľadom aj na ostatné okolnosti (pracovný čas u iného zamestnávateľa, nepreukázanie pripravenosti skončiť pracovný pomer u aktuálneho zamestnávateľa) odvolací súd vyhodnotil, že

nesplnil podmienku pripravenosti, ochoty a schopnosti vykonávať prácu u žalovanej. Odvolací súd nezaložil svoje rozhodnutie na tom, že žalobca nebol ihneď a stále pripravený k výkonu práce počas celého rozhodného obdobia. Správnosťou právneho posúdenia veci ohľadom tejto otázky sa dovolací súd nemal možnosť zaoberať pri uplatnenom dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP. Lebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dôvod na konštatovanie nedostatočného odôvodnenia ako prvku nesprávneho procesného postupu, ktorým by sporovej strane bolo znemožnené uskutočňovať jej procesné práva v miere porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP (napr. III. ÚS 612/2022). Odvolací súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadal na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

16.4. Nesúhlas dovolateľa s tým ako odvolací súd pristupoval k vyhodnoteniu jednotlivých okolností spojených s pripravenosťou žalobcu vykonávať pre žalovanú ako zamestnávateľa prácu, nezakladá dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Úvahy súdov pri hodnotení dôkazov nepreukazujú, aby išlo o prípad extrémneho nesúladu medzi skutkovými zisteniami a prijatými právnymi závermi.

16.5. Dovolací súd opakovane zdôrazňuje, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

16.6. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak o taký prípad v danej veci nešlo.

16.7. Nedostatočne zistený skutkový stav veci, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2018, 3Cdo/94/2018, 6Cdo/69/2020, 9Cdo/209/2020). Pri posudzovaní ústavnosti tohto právneho názoru nedospel ústavný súd (II. ÚS 465/2017) k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

17. Pokiaľ dovolateľ vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietal, že v dôsledku nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom (v otázke splnenia podmienok na náhradu mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce) bolo porušené jeho právo na spravodlivý proces, dovolací súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej procesnej úpravy dospel najvyšší súd k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením vecí (viď R 54/2012 a tiež 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 7Cdo/26/2010, 8ECdo/170/2014). Podľa právneho názoru najvyššieho súdu nie je ani v súčasnosti (po 1. júli 2016) žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Na tom, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolateľom tvrdenú vadu zmätočnosti, zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/86/2020).

18. Dovolateľ v dovolaní uplatnil aj dovolacie dôvody v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

18.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

18.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

18.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

18.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017, 7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétného stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

18.5. V preskúmvanej veci dovolateľ v dovolaní uviedol, že uplatňuje dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci, keď odvolací súd sa odklonil od právneho názoru vyjadreného v rozsudku najvyššieho súdu z 28. februára 2011 sp. zn. 4Cdo/204/2009, podľa ktorého v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce patrí zamestnancovi náhrada mzdy, ktorú súd nemôže znížiť alebo nepriznať. Zo skutkových okolností tohto prípadu je však zrejmé, že najvyšší súd sa v tejto veci zaoberal práve stanovením náhrady mzdy v zmysle § 61 ods. 1 a 2 65/1965 Zb. Zákonníka práce (ďalej aj „predchádzajúci Zákonník práce“) (§ 79 ods. 1 a 2 terajšieho Zákonníka práce). Uvedená právna veta skutočne platí aj za súčasného právneho stavu, ale vzhľadom na okolnosti riešeného prípadu odvolací súd nepriznal náhradu mzdy preto, že neboli splnené podmienky podľa § 142 od. 3 Zákonníka práce. To, že aj v prípade ustanovenia § 142 od. 3 Zákonníka práce súd skúma pripravenosť, ochotu a schopnosť zamestnanca vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy bolo vyslovené aj v rozhodnutiach najvyššieho súdu (napr. uznesenie z 22. júna 2023 sp. zn. 9Cdo/127/2022) a tiež v rozhodnutiach českého najvyššieho súdu (podporne napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky z 15. augusta 2015 sp. zn. 21Cdo/3787/2014). So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho

dôvodu dovolateľom v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP, pretože žalobca iba poukazoval na rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/204/2009, ktoré bolo založené na odlišnom skutkovom stave.

19. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

19.1. Podľa § 47 ods. 1 písm. a) a b) Zákonníka práce, odo dňa, keď vznikol pracovný pomer

a) zamestnávateľ je povinný prideľovať zamestnancovi prácu podľa pracovnej zmluvy, platiť mu za vykonanú prácu mzdu, utvárať podmienky na plnenie pracovných úloh a dodržiavať ostatné pracovné podmienky ustanovené právnymi predpismi, kolektívnou zmluvou a pracovnou zmluvou,

b) zamestnanec je povinný podľa pokynov zamestnávateľa vykonávať prácu osobne podľa pracovnej zmluvy v určenom pracovnom čase a dodržiavať pracovnú disciplínu.

19.2. Podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce ak nemohol zamestnanec vykonávať prácu pre iné prekážky na strane zamestnávateľa, ako sú uvedené v odsekoch 1 a 2, zamestnávateľ mu poskytne náhradu mzdy v sume jeho priemerného zárobku.

19.3. Relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP je právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP), a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

19.4. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (*questio iuris*). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (*questio facti*), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

19.5. Dovolateľ v súvislosti s dovolacím dôvodom v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP v dovolaní vymedzil otázku, či je v rozpore s dobrými mravmi priznanie náhrady mzdy v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce v súdnom spore o náhradu mzdy pre prekážky v práci na strane zamestnávateľa, ktoré vznikli z dôvodu, že zamestnávateľ neprideľuje zamestnancovi prácu po právoplatnosti rozhodnutia o neplatnom skončení pracovného pomeru zo strany zamestnávateľa. Podľa žalobcu ustanovenie § 142 ods. 3 Zákonníka práce neumožňuje krátiť alebo nepriznať náhradu mzdy zamestnancovi z dôvodu prekážok na strane zamestnávateľa, ktorý neprideľoval prácu po právoplatnosti rozhodnutia o určení neplatnosti skončenia pracovného pomeru. Skutočnosť, že si zamestnanec našiel inú prácu a z nej mal príjem, aby si zabezpečil životné potreby, teda iný pracovný pomer, nie je v zmysle Zákonníka práce považovaná za prekážku v práci na strane zamestnanca, ktorá by mohla „prerušiť“ trvanie prekážky v práci na strane zamestnávateľa a počas trvania, ktorej by zamestnancovi nepatrila náhrada mzdy. Zamestnanec, resp. žalobca túto situáciu nezavinil, prekážku vytvoril zamestnávateľ v situácii, kedy bolo zrejmé, že je povinný prideľovať zamestnancovi prácu podľa platnej pracovnej zmluvy, ale svojvoľne túto prácu neprideľoval, resp. prideľovať prácu nevedel napr. z dôvodu zrušenia pracovného miesta alebo obsadenia pracovného miesta iným zamestnancom.

19.7. Dovolateľom vymedzená právna otázka (§ 124 CSP) (či možno pripravenosť zamestnanca na výkon práce u zamestnávateľa posúdiť ako prekážku na strane zamestnanca v zmysle § 47 ods. 1 písm. b) a § 142 ods. 3 Zákonníka práce) v čase podania dovolania (11. apríla 2023) nebola dovolacím súdom vyriešená.

19.8. Dovolací súd posudzujúci dovolanie v zmysle jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) v tejto časti poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu z 22. júna 2023 sp. zn. 9Cdo/127/2022, pričom toto rozhodnutie bolo prijaté občianskoprávnym kolégiom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a publikované ako R 68/2023 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky s právnou vetou: „Skutočnosť, že zamestnanec v období, počas ktorého si uplatňuje náhradu mzdy podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce, má dohodnutý iný pracovný pomer (resp. iný pracovnoprávny vzťah), sama o sebe nespôsobuje prekážku na strane zamestnanca, pre ktorú zamestnancovi nemožno priznať náhradu mzdy pre prekážku na strane zamestnávateľa podľa § 142 ods.

3 Zákonníka práce. Rozhodujúce je, či zamestnávateľ vyzval zamestnanca na opätovný nástup do práce a či je zamestnanec pripravený, ochotný a schopný vykonávať prácu podľa pracovnej zmluvy."

19.9. V predmetnej veci bolo zistené, že žalovaná (a jej právni predchodcovia) po právoplatnosti rozhodnutia o neplatnosti skončenia pracovného pomeru (22. august 2014) do podania žaloby v tomto spore žalobcu nevyzvali k nástupu do práce ani nepridelovali žalobcovi prácu v zmysle pracovnej zmluvy. Žalobca bol vyzvaný na nástup do práce až listom zo 4. januára 2018, podľa ktorého sa mal dostaviť na pracovisko nasledujúci deň po doručení tejto výzvy (k nástupu malo dôjsť 9. januára 2018). Žalobca počas tohto obdobia dvakrát vyzval právnu predchodkyňu žalovanej na pridelenie práce (v mesiacoch august a september 2016), ku ktorým sa však právna predchodkyňa žalovanej právne relevantne nevyjadrila. Žalobca vykonával prácu u iného zamestnávateľa (Mesto Vysoké Tatry) od apríla 2013, tzn. počas celého rozhodného obdobia od podania tejto žaloby. Odvolací súd správne posudzoval daný spor podľa § 142 ods. 3 Zákonníka práce (viď napr. už spomínaný rozsudok 4Cdo/204/2009). Nepochybne za tohto skutkového a právneho stavu je potrebné skúmať aj pripravenosť zamestnanca vykonávať prácu v zmysle pracovnej zmluvy. Ako však vyplýva aj z vyššie uvedeného judikátu R 68/2023, nie je pre uplatňovanie náhrady mzdy pre iné prekážky v práci na strane zamestnávateľa rozhodujúce, ak zamestnanec v čase, keď mu zamestnávateľ neprideluje prácu, má uzavretý iný pracovný pomer. Uvedené právne závery boli vyjadrené aj v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Českej republiky (napr. rozsudok z sp. zn. 21Cdo/3787/2014, rozsudok z 9. marca 2023 sp. zn. 21Cdo/2048/2003). Zamestnanec až do výzvy od žalovanej zo 4. januára 2018 nebol vyzvaný na nástup do práce ani mu práca nebola pridelená, i keď sa pridelenia práce opakovali sám u zamestnávateľa domáhal. Skutočnosť, že zamestnanec v rozhodnom čase (od právoplatnosti rozhodnutia o neplatnosti skončenia pracovného pomeru) vykonáva prácu u iného zamestnávateľa, nemôže byť paušálne posudzované ako konanie v rozpore s dobrými mravmi pri uplatňovaní si náhrady mzdy pre iné prekážky na strane zamestnávateľa v zmysle § 142 ods. 3 Zákonníka práce. Odvolací súd vo svojom odôvodnení neuviedol iné okolnosti, ktoré by odôvodňovali konanie v rozpore s dobrými mravmi okrem vykonávania práce pre iného zamestnávateľa, čo nemožno považovať za správne.

20. Vychádzajúc z vyššie uvedeného právneho názoru, od ktorého sa dovolací súd nepovažuje za dôvodné odkloniť, dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a zároveň dôvodné, a teda je potrebné napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu v dovolaní napadnutej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). V ďalšom konaní je odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

21. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

22. Podľa § 444 ods. 1 CSP dovolací súd môže na návrh odložiť vykonateľnosť napadnutého rozhodnutia ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa. Dovolací súd nezistil splnenie podmienok pre odklad vykonateľnosti dovolaním napadnutého rozhodnutia v zmysle § 444 ods. 1 CSP, a preto v súlade s ustálenou súdnou praxou o tom nevydal samostatné rozhodnutie (napr. 4Cdo/144/2019, 4Cdo/108/2019, 9Cdo/72/2020, 9Cdo/184/2020).

23. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.